

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження **ПИЛИП ОЛЕСІ ІГОРІВНИ**
«МЕТОДИКА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ІНТЕГРАТИВНИХ ЗАСАДАХ», подану
на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань 01
Освіта / Педагогіка зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами.

В сучасних умовах розвитку мистецької, зокрема музичної освіти, актуальною постає потреба подальшого оновлення та трансформації змісту навчання бакалаврів-скрипалів, результатом якої повинен стати високий рівень їх інструментальної підготовки.

Обрана проблематика дослідження актуалізується завдяки необхідності вирішення фундаментальних проблем фахової підготовки студентів-скрипалів освітнього рівня «бакалавр», розв'язання яких повинно бути спрямованим на оволодіння виконавською діяльністю, яка має творчий характер, а також на особистісне зростання майбутнього фахівця. Застосування у дослідженні з цією метою інтегративного підходу до пошуку механізмів професійного зростання майбутніх фахівців в процесі інструментальної підготовки набуває актуальності та перспективності.

Доцільність наукового пошуку у представленій роботі зумовлена осучасненням музичної освіти та професійної підготовки майбутніх спеціалістів, цілями вищої освіти, що прописані у нормативних документах. Все це зумовлює введення у процес інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва низку методів інтегративного навчання. *Своєчасність* звернення до представленої тематики *визначається потребами у трансформації* умов фахової підготовки, що формує «широкопрофільного фахівця з акцентом на фахове спрямування з інструментального виконавства (гра на скрипці), що цілком відповідає вимогам сучасного ринку праці» (с.90 дисертації). У світлі вищезазначеного «фахова підготовка студентів-скрипалів освітнього рівня «бакалавр» повинна бути спрямована на оволодіння виконавською діяльністю, яка має творчий характер, а також на особистісне зростання майбутнього фахівця. Застосування з цією метою інтегративного підходу до вдосконалення механізмів професійного зростання майбутніх фахівців в процесі інструментальної підготовки є перспективним та актуальним» (с.18 дисертації).

Подане до захисту дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри фортепіанного виконавства та педагогіки мистецтва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова і складає частину комплексного дослідження з теми «Зміст, форми і методи удосконалення інструментальної підготовки здобувачів вищої мистецької освіти» (протокол №8 від 07.02.2024 р.). Тему дисертаційного дослідження затверджено рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол №7 від 28 січня 2021 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна. Експертиза дисертації свідчить про обґрунтованість та достовірність основних положень дисертації, отриманих результатів, теоретичних висновків; практичні рекомендації підтверджуються всебічним аналізом складових ключового поняття дослідження.

Це дозволило здобувачці дати визначення сутності понять «художня інтеграція» та «інструментальна підготовка сучасних бакалаврів музичного мистецтва». У дослідженні «художня інтеграція» представлена як процес і результат становлення, ускладнення і зміцнення істотних зв'язків між різними видами художньої діяльності, що забезпечує цілісність інтегрованого об'єкту з якісно новими властивостями. Здійснення історико-педагогічного аналізу дозволив обґрунтувати визначення інструментальної підготовки сучасних бакалаврів музичного мистецтва як *процес і результат оволодіння системою музично-теоретичних знань, практично-виконавських умінь, що виражається у здатності до художньо-обґрунтованої інтерпретації змісту музичного твору та уможливорює особистісне і професійне зростання виконавця* (с.52 дисертації).

У ході дослідження здобувачкою уточнено зміст та структуру інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів у закладах вищої музичної освіти. Змістовно-структурна характеристика означеної підготовки представлена у єдності чотирьох компонентів: *мотиваційно-вольового; інформаційно-технологічного; комунікативно-регулюючого; творчо-реалізуючого.*

Методологічну базу дослідження склали визначені *наукові підходи*: акмеологічний, компетентнісний та інтегративний. Методично-педагогічне забезпечення склали визначені *педагогічні умови* підвищення ефективності використання інтеграції в процесі інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів: формування у студентів адекватної самооцінки рівня власної інструментальної підготовки, спонукання до послідовного мотиваційного вдосконалення своєї навчальної діяльності; зміна смислових акцентів пізнавальної діяльності студентів від одержання інформації у готовому вигляді до активного самостійного пошуку знань; варіативність форм організації навчальної діяльності студентів; активне включення студентів до різних видів концертної діяльності задля розвитку їх виконавської надійності. Відповідно представлені у дослідженні критерії з їх показниками для оцінки рівнів сформованості досліджуваного феномену у процесі поетапного його формування; визначено зміст методичних систем, здійснено характеристики фундаментальних методик гри на скрипці видатних світових та українських скрипалів-майстрів.

Науковий апарат роботи дає достатньо чіткі уявлення про обраний ракурс дослідження, його методологічні, теоретичні, методичні здобутки.

Згідно з розробленою автором концепцією розв'язання проблеми методики формування інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах, поставленими завданнями дослідження в роботі представлено її методологічне обґрунтування, подано категоріально-понятійний аналіз, запропоновано та експериментально перевірено авторську

методику, а також показано можливі ефективні шляхи її методичного забезпечення та практичної реалізації. Означені дослідницькі позиції логічно і послідовно представлені у 3 розділах дисертації, її висновках та додатках.

2. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення. Дисертація Пилип О.І. складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (всього 161 найменувань, з них 16 іноземною мовою), 6 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 252 сторінки, з них 190 сторінок основного тексту. Робота містить 17 таблиць, 7 діаграм (кругових), 9 рисунків (з них 1 гістограма). У *вступі* авторкою обґрунтовано актуальність обраної для наукового пошуку теми, її мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження; представлено теоретико-методологічну базу, окреслено комплекс взаємообумовлених методів для розв'язання поставлених завдань; обґрунтовано наукову новизну й практичне значення отриманих результатів; відображено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження та їх висвітлення у наукових публікаціях. Структура дисертації обумовлена логікою проблеми і відповідає конкретним дослідницьким завданням. Логічна послідовність дослідження – від визначення ключового поняття дослідження через розкриття умовно виокремлених етапів методики формування інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва дозволила дисертантці належним чином проаналізувати основні складові окресленої проблематики.

Як позитивний момент варто також підкреслити, що запропонована робота характеризується цілісністю та довершеністю не лише аналізу, але й викладення матеріалу. Положення дисертації стосовно розробки та впровадження методики інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах обґрунтовано взаємопов'язані та відповідно взаємообумовлюються – і це дозволяє засвідчити повноту та логічність авторської концепції. Дисертантка намагається всебічно обґрунтувати свої положення та принципи, для чого ґрунтовно досліджує широке коло наукової літератури – від класиків світової культурологічної, психологічної, педагогічної думки, до глибокого аналізу сучасних світових та українських методичних розробок. Опрацювання значного масиву літературних джерел різних галузей дало авторці можливість здійснити детальне комплексне дослідження і при цьому визначити власні, авторські орієнтири дослідження. Працюючи над проблемою, дисертантка продемонструвала вміння працювати з джерелами, аналізувати погляди науковців на означену проблему, вміння робити самостійні узагальнення. Віддаючи належне дисертантці, треба зазначити, що в ході дослідження, звертаючись до розробок інших авторів, вона вибудовує авторську методику інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах, яка отримує перевірку на практиці. Причому основні положення та висновки викладені в дисертаційній роботі Пилип О.І. характеризуються достатнім рівнем наукової новизни та обґрунтованості. Науковий доробок дисертантки свідчить про те, що результати роботи стали

надбанням наукової громадськості. Зміст опублікованих праць авторки відображає результати дисертаційного дослідження з достатньою повнотою.

Отже, мета дослідження була досягнута, поставлені завдання розв'язані у повному обсязі, що підтверджено загальними висновками дослідження й дає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

3.Рекомендації стосовно використання результатів і висновків дисертації. Враховуючи розкриття змісту і представлені висновки дисертації, результати експериментальної перевірки запропонованої авторської методики, достатню апробацію основних наукових положень на науково-практичних конференціях різного рівня, оприлюднення результатів наукового пошуку в достатній кількості публікацій, **уважаємо, що практичне значення дослідження** полягає у розробці методів діагностики рівня інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів, а також у ефективності запропонованих педагогічних умов та розробленої авторської методики інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах. Отримані в ході дослідження висновки можуть бути використані у подальших дослідженнях інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва в системі ступеневої освіти, а також можуть слугувати підставою для оновлення змісту навчальних дисциплін «Спеціальний музичний інструмент», «Методика навчання гри на скрипці», «Ансамбль», «Камерний ансамбль», «Оркестровий клас» та використовуватись у процесі написання навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань фахової підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

4.Значущість отриманих результатів дослідження для науки і практики.

До науково обґрунтованих результатів виконаного Пилип О.І. дослідження, які відзначаються вагомою науковою новизною і дають підстави кваліфікувати його як таке, що розкриває нові шляхи розв'язання досліджуваної проблеми **відносяться:**

Авторські дефініції: Інструментальна підготовка сучасних бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах визначається як *«процес і результат оволодіння системою музично-теоретичних знань, практично-виконавських умінь, що виражається у здатності до художньо-обґрунтованої інтерпретації змісту музичного твору та уможливорює особистісне і професійне зростання виконавця»*.

Уточнюється та доповнюється поняття інтеграції як художнього феномену, що представлений у дослідженні *«як процес і результат становлення, ускладнення і зміцнення істотних зв'язків між різними видами художньої діяльності, що забезпечує цілісність інтегрованого об'єкту з якісно новими властивостями»*.

Компонентна структура інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах представлена змістовно-

структурною характеристикою у єдності чотирьох компонентів: мотиваційно-вольового; інформаційно-технологічного; комунікативно-регулюючого; творчо-реалізуючого.

Авторська методика формування інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах, яка містить визначені авторкою педагогічні умови, критерії оцінки й визначені рівні сформованості досліджуваного феномена, відповідну методичну систему, що завдяки методологічній узгодженості дозволила досягти прогнозованого результату.

Вагомою заслугою дисертантки можна вважати те, що гармонійне поєднання різноманітних методів, творчих, регулятивних завдань у контексті уведення у навчальний процес представлених педагогічних умов дозволило спостерігати динамічний розвиток інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах.

5. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Поряд з цілком позитивною оцінкою розробленої Пилип О.І. методикою інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах висловимо наступні зауваження:

По-перше, для визначення значущості втілення інтегративних засад у інструментальну підготовку бакалаврів музичного мистецтва, необхідно було б **визначити пріоритетність чинників (механізмів), які є найбільш дієвими у процесі взаємозв'язку внутрішньої інструментально-спеціалізованої інтеграції компонентної структури інструментальної підготовки бакалавра скрипаля з узагальненою, міжпредметною інтеграційною ланкою навчального процесу.**

По-друге, у контексті аналізу представленого дослідження методики інструментальної підготовки бакалаврів мистецтва варто було б з'ясувати, чи існують відмінності у застосуванні інтегративних засад **у процесі формування фахової спеціалізації бакалавра скрипаля як виконавця-соліста, виконавця-оркестранта (ансамбліста), педагога.**

По-третє, у процесі здійснення методичного забезпечення педагогічного керівництва інструментальною підготовкою бакалаврів на інтегративних засадах у дослідженні презентується важлива умова щодо **застосування варіативних форм організації навчальної діяльності.** Однак, не всі варіативні організаційні форми є консеквентні (співзвучні) з особистісно-фаховими структурами бакалаврів скрипалів. У зв'язку з цим, для більш успішного, результативного втілення даної умови у навчальний процес формування інструментальної підготовки бакалавра, доцільно було б здійснювати добір форм варіативності навчання на основі розробленої у дослідженні **психофізіологічної карти бакалавра скрипаля** як однієї з характеристик комунікативно-регулюючого компоненту досліджуваного феномену.

По-четверте, у другому розділі, підрозділі 2.2, необхідним було б збагатити одну із педагогічних обставин, що пов'язана з активним включенням студентів до різних видів концертної діяльності, таким видом діяльності як

концертно-аналітична практика, застосування якої уможливило б успішне включення у підготовку до концертної діяльності вербально-оцінних та творчо-регулятивних методів.

По-п'яте, у проведенні лабораторного експерименту діагностики рівня означеної підготовки скрипалів-студентів бакалаврату ціннішим було б обґрунтувати **конкретизацію складників дослідження якості комплексного оперування спеціальними вміннями** (чистота інтонації, основа звуковидобування, штрихова техніка).

Прикінцевий висновок

Таким чином, узагальнюючи, зазначимо, що дисертація **Пилип О.І.** на тему: **«Методика інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах»**, подану на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), є завершеним, цілісним, самостійним, ґрунтовним, науково вагомим дослідженням з актуальної проблематики теорії мистецької освіти, методики підготовки майбутніх бакалаврів скрипалів музичного мистецтва, яке має яскраво виражену наукову новизну і прикладне значення досягнутих результатів для підготовки фахівців освітньої галузі з музичного мистецтва. На підставі викладеного можна стверджувати, що представлена дисертаційна робота **«Методика інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах»**, має авторський характер і відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка, **Пилип О.І.** заслуговує на присудження наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри скрипки

Львівської національної музичної академії

ім.М.В. Лисенка

Оксана АНДРЕЙКО

